

دومین همایش علمی پژوهشی توسعه و ترویج فرهنگ و هنر ایران

۱۴۰۱/۱۰/۲۲

art.confnashr.ir

اصفهان

نقد مسائل فرهنگی و هنری جامعه در اشعار مکتب اَرّانی، با تکیه بر شعر خاقانی شروانی

نجمه اعظم‌پور¹

چکیده

جامعه‌شناسی ادبیات، یکی از شاخه‌های جامعه‌شناسی است که به مطالعه و بررسی در محتوای ادبیات به عنوان «هنر کلام» و شناخت جوهر اجتماعی آن می‌پردازد؛ زیرا آثار ادبی، به طور نا محسوس، تصویر هنرمندانه از واقعیت‌های اجتماعی هر جامعه‌ای را نشان می‌دهند و با تحلیل و بررسی جامعه‌شناسانه این آثار، می‌توان تا حدّ قابل توجهی به وضعیت اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و هنری هر جامعه، آگاهی پیدا کرد. در پژوهش پیش رو که به روش تحلیلی-توصیفی انجام گرفته است، اشعار خاقانی شروانی، به عنوان یکی از نمایندگان شاعران مکتب اَرّان، از دیدگاه نقد مسائل فرهنگی و هنری جامعه، مورد بررسی قرار گرفته است. در این پژوهش، مضامین هنری و فرهنگی جامعه که مورد نقد خاقانی قرار گرفته‌اند، استخراج و مورد تحلیل واقع شده است. هدف آن است تا با تحلیل متن ادبی منتخب و نشان دادن ظرفیت آن در به تصویر کشیدن انتقادهای فرهنگی و هنری، شناخت درستی از زیرساخت‌های اجتماعی و فکری دوران شاعر و گفتمان‌های فرهنگی رایج در آن روزگار ارائه گردد. نتایج این پژوهش، جامعه دوران شاعر را جامعه‌ای بحران‌زده و گسسته از نظر فرهنگی و هنری و دارای فرهنگی ایستا نشان می‌دهد.

واژگان کلیدی: نقد، جامعه‌شناسی، خاقانی، مسائل فرهنگی، مسائل هنری.

1-مقدمه

1-1- بیان مسئله: جامعه‌شناسی ادبیات شاخه‌ای از علوم اجتماعی است که به بررسی نگرش اجتماعی شاعران و نویسندگان در دوره‌های گوناگون می‌پردازد و رویکرد انتقادی به آن، به معنای یافتن نشانه‌ها و نموده‌های آگاهی جمع و تحولات پیرامون آن در رابطه با دیگر تحولات اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی در مکان‌ها و زمان‌های مختلف است.

¹ دکترای زبان و ادبیات فارسی. Dr.azami1400@gmail.com